

An Analysis of Lexical Chunks in “Mina 1” and “Let's Learn Persian 1” Textbooks: A Comparative Study Based on Lewis Model and Their Degree of Fixedness [In Persian]

Maryam Ghasemian ^{1*} , Nasser Rashidi ²

1 Master's degree in teaching Persian language to non-Persian speakers, Faculty of Literature and Humanities, Shiraz University, Shiraz, Iran

2 Full Professor of English Language Teaching, Faculty of Literature and Humanities, Shiraz University, Shiraz, Iran

*Corresponding author: mary.ghasemian98@gmail.com

Received: 29 Mar, 2024

Revised: 04 Jun, 2024

Accepted: 07 Jun, 2024

ABSTRACT

The acquisition of vocabulary is a critical component in language instruction. One effective approach to language learning is the study of lexical chunks, which are combinations of words that form a single conceptual unit and are ingrained in the linguistic memory of native speakers. This research involves the transcription and categorization of dialogues from both the “Mina 1” and “Let's Learn Persian 1” textbooks into distinct corpora. Utilizing the AntConc software, the researcher extracted and selected two-word, three-word, and four-word lexical chunks from each corpus. These chunks were then compared in accordance with the Lewis model, which classifies them into various categories such as multi-word units, collocations, institutionalized partial phrases, and sentence frames and kernels. The analysis also considers the degree of fixedness or semi-fixedness of these chunks. Upon comparing the two-word lexical chunks in “Mina 1” and “Let's Learn Persian 1” based on the Lewis model, it is evident that “Mina 1” contains a greater number of multi-word units. The sole two-word chunk common to both corpora is “Ahl-e koja-yi” (Where are you from?). An examination of the three-word chunks reveals that both corpora feature institutionalized partial phrases, with shared examples including “Sobh bekheyr” (Good morning), and “Esm-e shoma cheye?” (What's your name?), and “Esm-e to cheye?” (What's your name?). The analysis of four-word chunks shows that both corpora again contain institutionalized partial phrases, with “Salam, sobh bekheyr” (Hello, good morning) being the only four-word chunk shared between them. Additionally, an assessment of the lexical chunks in both the “Mina” and “Let's Learn Persian” corpora based on their fixedness or semi-fixedness demonstrates that the majority of chunks in both corpora are fixed, with semi-fixed chunks being less prevalent. The author posits that, although both “Let's Learn Persian 1” and

“Mina 1” are designed for beginners, the simpler lexical chunks in the “Let's Learn Persian” corpus make it more suitable for non-Persian speakers with no prior knowledge of the language. Conversely, the more comprehensive lexical chunks in the “Mina” corpus are better suited for non-Persian speakers with some familiarity with Persian.

Keywords: Teaching Persian Language, Lewis' Lexical Model, Learning Lexical Chunks, Mina 1 Textbook, Let's Learn Persian 1 Textbook, AntConc Software.

مقایسه تکه‌های واژگانی گفتگوهای کتاب مینا ۱ و فارسی بیاموزیم ۱ در چارچوب لوئیس و بررسی آن‌ها بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن

مریم قاسمیان^{۱*}، ناصر رشیدی^۲

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد رشته آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

۲. استاد تمام رشته آموزش زبان انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

*نویسنده مسئول مقاله Email: mary.ghasemian98@gmail.com

پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۸۸

اصلاح: ۱۴۰۳/۰۳/۸۵

دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۸۰

چکیده

یادگیری واژگان همیشه جزء مباحث مهم و ضروری در آموزش زبان بوده است. یکی از روش‌های یادگیری زبان، یادگیری تکه‌های واژگانی است. تکه‌های واژگانی، گروهی از واژگان هستند که با یکدیگر به کار رفته و مفهوم واحدی را منتقل می‌کنند. این تکه‌های واژگانی در ذهن اهل زبان ثبت و نهادینه شده‌اند. در پژوهش حاضر گفتگوهای موجود در هر دو کتاب مینا ۱ و فارسی بیاموزیم ۱ ترانویسی شده و به دو پیکره جداگانه تبدیل شدند. سپس با استفاده از نرم افزار واژه‌نمای انت کانک، تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای، سه کلمه‌ای و چهار کلمه‌ای از هر دو پیکره استخراج شده و به طور شمی توسط پژوهشگر انتخاب شدند. سپس تکه‌های واژگانی گفتگوهای هر دو کتاب بر اساس چارچوب لوئیس یکدیگر مقایسه شدند. لوئیس (۱۹۹۸) تکه‌های واژگانی را به دسته‌های مختلفی تقسیم بندی می‌کند: چند کلمه‌ای‌ها، هماینها، پاره گفتارهای نهادینه شده و قالب‌ها و هسته‌های جمله‌ای. همچنین نگارندگان در مرحله بعد، این تکه‌های واژگانی را بر اساس ثابت بودن و نیمه ثابت بودنشان مورد بررسی قرار می‌دهند. هنگام مقایسه تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای پیکره مینا ۱ و فارسی بیاموزیم ۱ بر اساس چارچوب لوئیس می‌توان به این نتیجه دست یافت که تعداد چند کلمه‌ای‌ها در گفتگوهای کتاب مینا بیشتر است. همچنین، تنها تکه واژگانی دو کلمه‌ای مشترک این دو پیکره، عبارت " اهل کجایی" است. هنگام بررسی تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای نتایج حاکی از آن است که تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای هر دو پیکره، از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده هستند و تکه‌های واژگانی مشترک عبارات "صبح به خیر"، "اسم شما چیه" و "اسم تو چیه" هستند. و در آخر در حین بررسی تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای نتایج حاکی از آن است که تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای در هر دو پیکره، از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده هستند و تنها تکه واژگانی چهار کلمه‌ای مشترک در دو پیکره "سلام صبح به خیر" است. همچنین هنگام بررسی

تکه‌های واژگانی پیکره مینا و پیکره فارسی بیاموزیم بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن آن‌ها می‌توان به این مهم دست یافت که بیشتر تکه‌های واژگانی این دو پیکره از نوع ثابت هستند و تکه‌های واژگانی نیمه ثابت کمتر از تکه‌های واژگانی ثابت است. به عقیده نگارنده، علیرغم اینکه هر دو کتاب فارسی بیاموزیم ۱ و مینا ۱ برای سطوح مقدماتی در نظر گرفته شده‌اند، تکه‌های واژگانی پیکره فارسی بیاموزیم ساده‌تر هستند بنابراین برای غیر فارسی‌زبانانی که هیچ پیش‌زمینه‌ای از زبان فارسی ندارند این کتاب مناسب‌تر است. همچنین تکه‌های واژگانی پیکره مینا جامع‌تر هستند و بیشتر برای غیر فارسی‌زبانانی مناسب است که پیش‌زمینه اندکی از زبان فارسی داشته باشند.

واژگان کلیدی: آموزش زبان فارسی، نظریه چارچوب زبانی لوپس، یادگیری تکه‌های واژگانی، کتاب آموزشی مینا ۱، کتاب آموزشی فارسی بیاموزیم ۱، نرم افزار انت کانک.

مقدمه

یادگیری واژگان همیشه جزء مباحث مهم و ضروری در آموزش زبان بوده است. بدون یادگیری واژگان، یادگیری زبان امکان پذیر نخواهد بود و واژگان نقش اصلی را در یادگیری زبان ایفا می‌کنند (مهدوی ظفرقندی و امامزاده، ۲۰۱۶). در دنیای واقعی برای اینکه به طور موثر ارتباط برقرار کنیم، به دستور زبان نیاز نداریم بلکه برای برقراری ارتباط باید از واژگان صحیح استفاده کنیم (لکمن، ۲۰۱۱). برای نمونه، اگر زبان آموزی به جای عبارت "من به خانه می‌روم." از عبارت "من به خانه رفتم." استفاده کند، به احتمال زیاد یک فارسی‌زبان متوجه منظور او خواهد شد. اما اگر در همین عبارت به جای واژه "خانه" از واژه "کارخانه" استفاده کند، معنای جمله به طور کلی عوض خواهد شد و نمی‌تواند منظور خود را به شنونده انتقال دهد. یکی از روش‌های یادگیری زبان، یادگیری تکه‌های واژگانی است. تکه‌های واژگانی، گروهی از واژگان هستند که با یکدیگر به کار رفته و مفهوم واحدی را منتقل می‌کنند. این تکه‌های واژگانی در ذهن اهل زبان ثبت و نهادینه شده‌اند. بنابراین آموزش تکه‌های واژگانی گفتاری به زبان آموزان کمک خواهد کرد تا روان‌تر و سلیس‌تر سخن بگویند. همچنین آموزش تکه‌های واژگانی نوشتاری به زبان آموزان در نوشتن متنی منسجم یاری خواهد رساند (وود، ۲۰۰۲). هدف پژوهش حاضر مقایسه تکه‌های واژگانی گفتگوهای کتاب مینا ۱ و فارسی بیاموزیم ۱ بر اساس چارچوب لوپس (۱۹۹۸) است. لوپس (۱۹۹۸) تکه‌های واژگانی را به دسته‌های مختلفی تقسیم بندی می‌کند: چند کلمه‌ای‌ها، هماینها، پاره گفتارهای نهادینه شده و قالب‌ها و هسته‌های جمله‌ای. چند کلمه‌ای‌ها عبارات ثابتی هستند که از دو واژه یا بیشتر تشکیل شده‌اند. هماینها به روابط همزمان میان واژگان گفته می‌شوند. پاره گفتارهای نهادینه شده عباراتی هستند که بیشتر در گونه گفتاری زبان به کار می‌روند و نقش‌های کاربردی خاصی دارند. قالب‌ها و هسته‌های جمله‌ای نیز چندان تفاوتی با پاره گفتارهای

نهادینه شده ندارند. تنها تفاوت آن‌ها این است که پاره گفتارهای نهادینه شده در گونه گفتاری زبان به کار می‌روند اما قالب‌ها و هسته‌های جمله‌ای در گونه نوشتاری زبان به کار می‌روند و برای نظم بخشیدن به نوشتار استفاده می‌شوند. در پژوهش حاضر می‌خواهیم تکه‌های واژگانی گفتگوهای موجود در کتاب مینا ۱ و فارسی بیاموزیم ۱ را بر اساس چارچوب لویس با یکدیگر مقایسه کنیم. سپس آن‌ها را بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودنشان بررسی کنیم.

پیشینه پژوهش

در ارتباط با پژوهش حاضر، پژوهش‌های بسیاری به ویژه در زبان انگلیسی صورت گرفته است. پژوهشگران مختلف دسته بندی‌های مختلفی برای تکه‌های واژگانی ارائه داده‌اند. چون گانگ (۲۰۱۴) دسته بندی ناتینگر و دیکاریو (۱۹۹۲) را گزارش می‌کند. ناتینگر و دیکاریو (۱۹۹۲)، تکه‌های واژگانی را به چهار دسته تقسیم می‌کنند: چند کلمه‌ای‌ها، عبارات نهادینه شده، قیده‌های عبارتی و جمله سازها.

لی (۲۰۱۴) دسته بندی مون (۱۹۹۷) را گزارش می‌کند. مون (۱۹۹۷) تکه‌های واژگانی را به پنج دسته کلمات ترکیبی، افعال، اصطلاحات، عبارات ثابت و پیش ساخته‌ها تقسیم می‌کند. دسته بندی بعدی، دسته بندی لویس (۱۹۹۷) یکی از معروف‌ترین دسته بندی‌هایی است که از تکه‌های واژگانی ارائه شده است. چون گانگ (۲۰۱۴) دسته بندی لویس (۱۹۹۷) را این گونه گزارش می‌کند: چند کلمه‌ای‌ها، همایندها، پاره گفتارهای نهادینه شده و قالب‌ها و هسته‌های جمله‌ای.

اولین پژوهش‌هایی که بر روی تکه‌های واژگانی انجام شده، پژوهش‌های طولی بوده است. هاکوتا (۱۹۷۴) نمونه گفتار یک کودک ژاپنی پنج ساله را که در حال یادگیری زبان انگلیسی بود، در طول ۶۰ هفته مورد بررسی قرار داد و در پژوهش خود سه نوع از الگوهای پیش ساخته را با جزئیات تحلیل کرد. نتایج پژوهش او نشان می‌دهد که کودک با قاعده خاصی زبان را فرا می‌گیرد و آن قاعده الگوهای پیش ساخته را شامل می‌شود.

با پیشرفت زبان شناسی پیکره‌ای شاهد اهمیت پژوهش‌های پیکره بنیاد هستیم و تدوین کتاب‌های آموزشی پیکره بنیاد رو به افزایش است. برای نمونه مک کارتی و اودل (۲۰۱۷) در یک کتاب پیکره بنیاد، به آموزش همایندهای واژگانی انگلیسی پرداخته‌اند. همایندهای واژگانی موجود در کتاب آن‌ها از پیکره گفتاری و نوشتاری کمبریج و پیکره گفتاری کنکد انتخاب شده‌اند. این کتاب ۶۰ فصل دو صفحه‌ای را شامل می‌شود. صفحه سمت چپ درباره‌ی همایندهای مخصوص هر درس است و در صفحه سمت راست هر درس، تمریناتی مختص آن درس آورده شده است. در هر فصل این کتاب به موضوعی خاص پرداخته شده و همایندهای مختص هر موضوع در هر فصل

ارائه شده است. برای نمونه در یک فصل به موضوع خانواده پرداخته شده و همانندهای مختص موضوع خانواده آورده شده است و در فصل دیگر به موضوع آب و هوا پرداخته شده و همانندهای مختص آب و هوا آورده شده است.

لوپر جیمز (۲۰۱۳) واحدهای چند کلمه‌ای را در ۱۲ کتاب آموزش زبان اسپانیایی و ۱۲ کتاب آموزش زبان انگلیسی مورد بررسی قرار داد. نتایج نشان داد که معیارهای انتخاب صریح واژگان در اکثر این کتاب‌های درسی وجود ندارد. درصد استفاده از واحدهای چند کلمه‌ای در کتاب‌های آموزشی پیشرفته بیشتر از سایر سطوح است. در کتاب‌های آموزشی سطح پیشرفته اسپانیایی، استفاده از واحدهای چند کلمه‌ای دوبرابر کتاب‌های مقدماتی و میانه بود. نتایج کلی پژوهش او حاکی از آن بود که هم کتاب‌های آموزشی زبان انگلیسی و هم کتاب‌های آموزشی اسپانیایی علاوه بر سنتی بودن فاقد دقت نظام مند و علمی هستند.

محمدی و عنایتی (۲۰۱۸) در پژوهشی تاثیر یادگیری تکه‌های واژگانی بر روی روان سخن گفتن زبان آموزان ۱۳ الی ۱۷ ساله را بررسی کردند. از ۱۲۰ نفر زبان آموز سطح میانی در آموزشگاه شهاب در مهاباد، ۶۰ نفر از آن‌ها به طور تصادفی انتخاب شده؛ سپس به دو گروه آزمایش و کنترل تقسیم شدند. زبان آموزان در آزمون مقدماتی به ده پرسش مصاحبه پاسخ دادند. سپس، گروه آزمایش آموزش تکه‌های واژگانی را دریافت کرده و از آن‌ها خواسته شد تا از تکه‌های واژگانی در گفتگوهایشان استفاده کنند. همچنین از گروه آزمایش خواسته شد تا متون زیادی درباره موضوعات مختلف بنویسند و راجع به آن‌ها در کلاس صحبت کنند. به گروه کنترل هم دارونما داده شد. آن‌ها هیچ آموزشی از تکه‌های واژگانی دریافت نکردند. به گروه کنترل کتاب درسی هدوی از طریق روش گرامر-ترجمه تدریس شد. بعد از آموزش، هر دو گروه آزمایش و کنترل در مصاحبه دیگری به عنوان آزمون پایانی شرکت کردند. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که زبان آموزان گروه آزمایش در آزمون پایانی، پیشرفت چشمگیری در سخن گفتن داشتند و یادگیری تکه‌های واژگانی تاثیر چشم گیری بر طبیعی سخن گفتن زبان آموزان دارد.

مواد و روش‌ها - مقایسه تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای

در پژوهش حاضر گفتگوهای موجود در هر دو کتاب مینا ۱ و فارسی بیاموزیم ۱ ترانویسی شده و به دو پیکره جداگانه تبدیل شدند. سپس با استفاده از نرم افزار واژه نمای انت کانک، تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای، سه کلمه‌ای و چهار کلمه‌ای از هر دو پیکره استخراج شده و به طور شمی توسط پژوهشگر انتخاب شدند. سپس تکه‌های واژگانی گفتگوهای هر دو کتاب با توجه به چارچوب لویس با یکدیگر مقایسه شدند. در ابتدا به بررسی تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای گفتگوهای کتاب مینا ۱ پرداخته می‌شود.

جدول ۱ - تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای کتاب مینا ۱

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
بیخشید آقا	پاره گفتار نهادینه شده	۷
اهل کجایی	پاره گفتار نهادینه شده	۳
خوش وقتم	پاره گفتار نهادینه شده	۳
آقای مدیر	چند کلمه‌ای	۲
ایستگاه مترو	چند کلمه‌ای	۲
این چییه	پاره گفتار نهادینه شده	۲
با تاکسی	چند کلمه‌ای	۲
برای شما	چند کلمه‌ای	۲
بهت می‌گم	پاره گفتار نهادینه شده	۲
تصویر بعدی	چند کلمه‌ای	۲
حالتون چطوره	پاره گفتار نهادینه شده	۲
خوش اومدین	پاره گفتار نهادینه شده	۲
شما چطورین	پاره گفتار نهادینه شده	۲
فکر کنم	پاره گفتار نهادینه شده	۲
منم خوبم	پاره گفتار نهادینه شده	۲
می‌خوام برم	پاره گفتار نهادینه شده	۲
هوا چطوره	پاره گفتار نهادینه شده	۲
وقت دکتر	چند کلمه‌ای	۲
چه طوری	پاره گفتار نهادینه شده	۲
چه قد	چند کلمه‌ای	۲
کار می‌کنم	پاره گفتار نهادینه شده	۲
آره خودشه	پاره گفتار نهادینه شده	۱

در جدول ۱- تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای گفتگوهای کتاب مینا ۱ را مشاهده می‌کنید. همان گونه که مشاهده می‌کنید تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای در کتاب مینا ۱ از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده و چند کلمه‌ای هستند و تعداد پاره گفتارهای نهادینه شده از چند کلمه‌ای‌ها بیشتر است. چون گانگ (۲۰۱۸) به نقل از لویس (۱۹۹۷) می‌نویسد: پاره گفتارهای نهادینه شده عبارت‌هایی هستند که بیشتر در گونه گفتاری زبان به کار می‌روند و دارای نقش‌های کاربردی خاصی هستند. در جدول ۱- عبارت‌هایی مانند "اهل کجایی"، "خوش وقتم" و "هوا چگونه" از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده هستند. برای نمونه عبارت "اهل کجایی" هنگام پرسیدن ملیت یک شخص به کار می‌رود. عبارت "خوش وقتم" فقط هنگام نخستین گفتگو بین دو شخص به کار می‌رود و عبارت "هوا چگونه" همان طور که پیداست هنگام پرسیدن آب و هوا استفاده می‌شود. پس بنا به گفته‌ی لویس (۱۹۹۸) هر کدام از این عبارات کاربرد خاصی دارند. چون گانگ (۲۰۱۸) به نقل از لویس (۱۹۹۷) می‌نویسد: چند کلمه‌ای‌ها عبارت‌های ثابتی هستند که از دو واژه یا بیشتر تشکیل شده‌اند. به عنوان مثال، در این جدول عبارت‌هایی مانند "وقت دکتر" و "چه قد" از نوع چند کلمه‌ای هستند. در ادامه به بررسی تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای گفتگوهای موجود در کتاب فارسی بیاموزیم ۱ پرداخته می‌شود.

جدول ۲- تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای کتاب فارسی بیاموزیم ۱

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
خوبم متشکرم	پاره گفتار نهادینه شده	۶
آقای دکتر	چند کلمه‌ای	۵
دوست دارم	پاره گفتار نهادینه شده	۵
چه کار	چند کلمه‌ای	۵
درد می‌کنه	پاره گفتار نهادینه شده	۴
اسمش چیه	پاره گفتار نهادینه شده	۳
حالت چگونه	پاره گفتار نهادینه شده	۳
خانم معلم	چند کلمه‌ای	۳
ساعت چنده	پاره گفتار نهادینه شده	۳
سلام خانم	پاره گفتار نهادینه شده	۳
چند سالت	پاره گفتار نهادینه شده	۳
چه رنگیه	پاره گفتار نهادینه شده	۳
اهل کجاست	پاره گفتار نهادینه شده	۲

۲	پاره گفتار نهادینه شده	اهل کجایی
۲	پاره گفتار نهادینه شده	ببخشید خانم
۲	پاره گفتار نهادینه شده	تو چطوری
۲	پاره گفتار نهادینه شده	خالی کن
۲	پاره گفتار نهادینه شده	خواهش می‌کنم
۲	پاره گفتار نهادینه شده	دوست داری
۲	پاره گفتار نهادینه شده	دوست ندارم
۲	پاره گفتار نهادینه شده	سلام بفرمایید
۲	پاره گفتار نهادینه شده	سلام می‌رسونه

جدول ۲- تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای گفتگوهای موجود در کتاب فارسی بیاموزیم ۱ را نشان می‌دهد. در این جدول نیز انواع تکه‌های واژگانی از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده و چند کلمه‌ای هستند. اما تعداد چند کلمه‌ای‌ها بسیار کمتر از پاره گفتارهای نهادینه شده است. در جدول ۲- پاره گفتارهای نهادینه شده مانند "چند سالت"، "چه رنگیه"، "ساعت چنده" و "سلام می‌رسونه" مشاهده می‌شود که در پیکره گفتگوهای کتاب مینا مورد مشاهده قرار نگرفت. در پیکره مینا نیز عبارت "هوا چطوره" را مشاهده می‌شود که در زبان فارسی این عبارت هنگام پرسش از آب و هوا به کار می‌رود. این عبارت یا عبارت‌هایی مانند آن در پیکره فارسی بیاموزیم مشاهده نشد. هنگام مقایسه این دو پیکره به این نکته نیز پی می‌برده می‌شود که در هر دو پیکره تکه‌های واژگانی از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده و چند کلمه‌ای هستند. اما در کتاب مینا تعداد تکه‌های واژگانی از نوع چند کلمه‌ای بیشتر است. تنها تکه واژگانی دو کلمه‌ای مشترک در این دو پیکره عبارت "اهل کجایی" است. عبارت "اهل کجایی" در پیکره مینا با بسامد ۳ و در پیکره فارسی بیاموزیم با بسامد ۲ مشاهده می‌شود.

مواد و روش‌ها- مقایسه تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای

در این بخش، در ابتدا به بررسی تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای گفتگوهای کتاب مینا ۱ پرداخته می‌شود.

جدول ۳- تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای کتاب مینا ۱

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
اسم تو چیه	پاره گفتار نهادینه شده	۴
صبح به خیر	پاره گفتار نهادینه شده	۴
فردا می‌خوام برم	پاره گفتار نهادینه شده	۲
کجا کار می‌کنین	پاره گفتار نهادینه شده	۲
آقا شکر دارین	پاره گفتار نهادینه شده	۱
آناناس هم می‌خوام	پاره گفتار نهادینه شده	۲
استاد خسته نباشید	پاره گفتار نهادینه شده	۱
اسم شما چیه	پاره گفتار نهادینه شده	۱
الان بهت می‌گم	پاره گفتار نهادینه شده	۱
امروز هوا گرمه	پاره گفتار نهادینه شده	۱
اهل کره هستم	پاره گفتار نهادینه شده	۱
اون آبیّه چنده	پاره گفتار نهادینه شده	۱

در جدول ۳- تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای پیکره مینا ۱ را مشاهده می‌کنید که همگی از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده هستند. در ادامه به بررسی تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای پیکره فارسی بیاموزیم ۱ پرداخته می‌شود.

جدول ۴- تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای فارسی بیاموزیم ۱

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
صبح به خیر	پاره گفتار نهادینه شده	۴
اسم تو چیه	پاره گفتار نهادینه شده	۳
اسم شما چیه	پاره گفتار نهادینه شده	۳
چه کار می‌کنی	پاره گفتار نهادینه شده	۳
آقای دکتر سلام	پاره گفتار نهادینه شده	۲
بیا پای تخته	پاره گفتار نهادینه شده	۲
خوبه سلام می‌رسونه	پاره گفتار نهادینه شده	۲
خونه شما کجاست	پاره گفتار نهادینه شده	۲

۲	پاره گفتار نهادینه شده	دندونم درد می‌کنه
۲	پاره گفتار نهادینه شده	سلام آقای دکتر
۲	پاره گفتار نهادینه شده	سلام خانم معلم
۲	پاره گفتار نهادینه شده	می‌خواهی چیکار کنی
۲	پاره گفتار نهادینه شده	چند شنبه ست
۱	پاره گفتار نهادینه شده	آقای دکتر خداحافظ
۱	پاره گفتار نهادینه شده	اتاق خیلی کثیفه

در جدول ۴- تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای پیکره فارسی بیاموزیم ۱ را مشاهده می‌کنید که همانند کتاب مینا ۱ همگی از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده هستند. در پیکره مینا عبارت‌هایی مانند "آقا شکر دارین"، "استاد خسته نباشید" و "امروز هوا گرمه" به کار رفته است که در پیکره فارسی بیاموزیم مورد مشاهده قرار نگرفت. در پیکره فارسی بیاموزیم نیز عبارت‌هایی همچون "سلام آقای دکتر"، "سلام خانم معلم" و "امروز چند شنبه‌ست" مشاهده شد که در پیکره مینا مورد استفاده قرار نگرفته است. تکه‌های واژگانی مشترک میان دو پیکره مینا ۱ و فارسی بیاموزیم ۱ تنها عبارات "صبح به خیر"، "اسم شما چیه" و "اسم تو چیه" هستند.

مواد و روش‌ها- مقایسه تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای

در این بخش ابتدا به بررسی تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای گفتگوهای کتاب مینا ۱ پرداخته می‌شود.

جدول ۵- تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای کتاب مینا ۱

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
سلام صبح به خیر	پاره گفتار نهادینه شده	۳
شما کجا کار می‌کنین	پاره گفتار نهادینه شده	۲
آقای مدیر حالتون چطوره	پاره گفتار نهادینه شده	۱
از آشناییتون خوش وقتیم	پاره گفتار نهادینه شده	۱
استاد خسته نباشید خداحافظ	پاره گفتار نهادینه شده	۱
استاد صبح به خیر	پاره گفتار نهادینه شده	۱
اون ور چهار راهه	پاره گفتار نهادینه شده	۱

همان‌طور که در جدول ۵- مشاهده می‌کنید، تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای گفتگوهای کتاب مینا ۱ همگی از نوع پاره‌گفتارهای نهادینه شده هستند. در ادامه به بررسی تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای کتاب فارسی بیاموزیم ۱ پرداخته می‌شود.

جدول ۶- تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای کتاب فارسی بیاموزیم

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
امروز چند شنبه ست	پاره‌گفتار نهادینه شده	۲
داری چی کار می‌کنی	پاره‌گفتار نهادینه شده	۲
سلام صبح به خیر	پاره‌گفتار نهادینه شده	۲
از روی درس بخون	پاره‌گفتار نهادینه شده	۱
امشب شام چی داریم	پاره‌گفتار نهادینه شده	۱

همان‌طور که در جدول ۶- مشاهده می‌کنید، تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای گفتگوهای کتاب فارسی بیاموزیم ۱ نیز همانند کتاب مینا ۱ همگی از نوع پاره‌گفتارهای نهادینه شده هستند. در پیکره مینا عبارتی مانند "اون ور چهار راهه" مشاهده می‌شود که این عبارت هنگام نشانی دادن به کسی در زبان فارسی به کار می‌رود. این عبارت در پیکره فارسی بیاموزیم مورد مشاهده قرار نگرفت و در پیکره فارسی بیاموزیم عبارتی مانند "شام چی داریم" مشاهده شد که در گفتگوهای کتاب مینا موجود نیست. تنها تکه واژگانی مشترک عبارت «سلام صبح به خیر» است که در پیکره مینا ۳ بار و در پیکره فارسی بیاموزیم ۲ بار تکرار شده است.

مواد و روش‌ها- مقایسه تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن

آنها

در این بخش تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای کتاب مینا ۱ و فارسی بیاموزیم ۱ بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودنشان با یکدیگر مقایسه می‌شوند. تکه‌های واژگانی ثابت، همان‌گونه که از نام آنها پیداست، عبارات ثابتی هستند که در بسیاری از موارد نمی‌توان واژه‌ای را به جای واژه دیگری در آنها به کار برد. تکه‌های واژگانی نیمه ثابت عباراتی هستند که می‌توان در آنها واژه‌ای را جایگزین واژه‌ای دیگر کرد.

جدول ۷- تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای کتاب مینا ۱

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
بیخشید آقا	ثابت	۷
اهل کجایی	ثابت	۳
خوش وقتم	ثابت	۳
آقای مدیر	ثابت	۲
ایستگاه مترو	ثابت	۲
این چیه	ثابت	۲
با تاکسی	ثابت	۲
برای شما	ثابت	۲
بهت می‌گم	ثابت	۲
تصویر بعدی	نیمه ثابت	۲
حالتون چطوره	ثابت	۲
خوش اومدین	ثابت	۲
شما چطورین	ثابت	۲
فکر کنم	ثابت	۲
منم خوبم	ثابت	۲
می‌خوام برم	ثابت	۲
هوا چطوره	ثابت	۲
وقت دکتر	ثابت	۲
چه طوری	نیمه ثابت	۲
چه قد	ثابت	۲
کار می‌کنم	ثابت	۲
آره خودشه	ثابت	۱

جدول ۷- تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای کتاب مینا ۱ را بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن نشان می‌دهد. تکه‌های واژگانی مانند "ایستگاه مترو"، "هوا چطوره" و... تکه‌های واژگانی ثابت هستند. زیرا به عقیده نگارنده در میان فارسی زبانان عبارتی مانند "ایستگاه مترو" به کار می‌رود و کمتر شخصی از عبارت "ایستگاه قطار" استفاده می‌کند. همچنین به جای عبارت "هوا چطوره" از عبارت "هوا چه جوره" استفاده نمی‌شود. بنابراین به عقیده نگارنده این عبارت‌ها، از نوع تکه‌های واژگانی ثابت هستند. اما عبارتی مانند "چه طوری" یک تکه واژگانی نیمه ثابت است. زیرا می‌توان به جای

آن از عبارت "چه جوری" استفاده کرد. همچنین عبارت "تصویر بعدی" یک تکه واژگانی نیمه ثابت است زیرا به جای آن می‌توان از عبارتی مانند "عکس بعدی" استفاده کرد. البته به عقیده نگارنده ممکن است پژوهشگران مختلف نسبت به ثابت یا نیمه ثابت بودن یک تکه واژگانی نظرات متفاوتی داشته باشند. بر اساس جدول ۷- تکه‌های واژگانی پیکره مینا بیشتر از نوع ثابت هستند و تنها دو تکه واژگانی نیمه ثابت در این جدول مشاهده می‌شود. در ادامه تکه‌های واژگانی پیکره فارسی بیاموزیم را بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن آن‌ها بررسی می‌کنیم.

جدول ۸- تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای کتاب فارسی بیاموزیم ۱

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
خوبم متشکرم	نیمه ثابت	۶
آقای دکتر	ثابت	۵
دوست دارم	ثابت	۵
چه کار	ثابت	۵
درد می‌کنه	ثابت	۴
اسمش چیه	ثابت	۳
حالت چطوره	ثابت	۳
خانم معلم	ثابت	۳
ساعت چنده	ثابت	۳
سلام خانم	ثابت	۳
چند سالته	ثابت	۳
چه رنگیه	ثابت	۳
اهل کجاست	ثابت	۲
اهل کجایی	ثابت	۲
بیخشید خانم	ثابت	۲
تو چطوری	ثابت	۲
خالی کن	ثابت	۲
خواهش می‌کنم	ثابت	۲
دوست داری	ثابت	۲
دوست ندارم	ثابت	۲
سلام بفرمایید	ثابت	۲
سلام می‌رسونه	ثابت	۲

جدول ۸- تکه‌های واژگانی پیکره فارسی بیاموزیم را نشان می‌دهد. بر اساس این جدول همگی تکه‌های واژگانی این پیکره از نوع تکه‌های واژگانی ثابت هستند و تنها یک تکه واژگانی نیمه ثابت وجود دارد. برای نمونه، عبارت‌هایی مانند "آقای دکتر"، "خانم معلم" و "سلام می‌رسونه" تکه‌های واژگانی ثابت هستند. زیرا برای نمونه نمی‌توان عبارت "آقای پزشک" را به جای "آقای دکتر" به کار برد. همچنین نمی‌توان به جای عبارت "خانم معلم" عبارت "خانم استاد" را به کار برد. علاوه بر این، عبارت "سلام می‌فرسته" به جای عبارت "سلام می‌رسونه" در میان فارسی زبانان به کار نمی‌رود. بنابراین همگی این عبارت‌ها، تکه‌های واژگانی ثابت هستند. اما عبارتی مانند "خوبم متشکرم" یک تکه واژگانی نیمه ثابت است زیرا می‌توان به جای آن از عبارتی مانند "خوبم ممنونم" نیز استفاده کرد.

مواد و روش‌ها- مقایسه تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن آنها

در این بخش تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای را بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن آنها بررسی می‌کنیم. جدول ۳- تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای گفتگوهای کتاب مینا را بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن آنها نشان می‌دهد.

جدول ۹- تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای کتاب مینا ۱

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
اسم تو چیه	ثابت	۴
صبح به خیر	ثابت	۴
فردا می‌خوام برم	ثابت	۲
کجا کار می‌کنین	ثابت	۲
آقا شکر دارین	ثابت	۱
آناناس هم می‌خوام	ثابت	۲
استاد خسته نباشید	ثابت	۱
اسم شما چیه	ثابت	۱
الان بهت می‌گم	ثابت	۱
امروز هوا گرمه	ثابت	۱
اهل کره هستم	ثابت	۱
اون آبیّه چنده	ثابت	۱

همان طور که در جدول ۹- مشاهده می‌کنید تمام تکه‌های واژگانی پیکره مینا ثابت هستند. برای نمونه در زبان فارسی معمولاً به جای عبارت "اسم تو چیه" عبارت " نام تو چیه" استفاده نمی‌شود و چنین عبارتی در زبان فارسی رسمی تلقی می‌شود و واژه "نام" بیشتر در عبارتی مانند "نام و نام خانوادگی" به کار می‌رود. برای همین این عبارت در زبان فارسی یک تکه واژگانی ثابت به شمار می‌رود. همچنین در زبان فارسی به جای عبارتی مانند "صبح به خیر" عبارت "صبح به خوشی" به کار نمی‌رود. بنابراین این عبارت یک عبارت ثابت به شمار می‌رود. در ادامه تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای کتاب فارسی بیاموزیم را بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن آن‌ها بررسی می‌کنیم.

جدول ۱۰- تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای فارسی بیاموزیم ۱

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
صبح به خیر	ثابت	۴
اسم تو چیه	ثابت	۳
اسم شما چیه	ثابت	۳
چه کار می‌کنی	ثابت	۳
آقای دکتر سلام	ثابت	۲
بیا پای تخته	ثابت	۲
خوبه سلام می‌رسونه	ثابت	۲
خونه شما کجاست	نیمه ثابت	۲
دندونم درد می‌کنه	ثابت	۲
سلام آقای دکتر	ثابت	۲
سلام خانم معلم	ثابت	۲
می‌خواهی چیکار کنی	ثابت	۲
چند شنبه ست	ثابت	۲
آقای دکتر خداحافظ	ثابت	۱
اتاق خیلی کثیفه	ثابت	۱

جدول ۱۰- تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای پیکره فارسی بیاموزیم را بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن آن‌ها نشان می‌دهد. به عنوان مثال، عبارت "خونه شما کجاست" یک تکه واژگانی نیمه ثابت

مقایسه تکه‌های واژگانی گفتگوهای کتاب مینا ۱ و فارسی بیاموزیم ۱ در چارچوب لوئیس...

است. زیرا به جای آن می‌توان عبارت "منزل شما کجاست" را نیز به کار برد. در ادامه به بررسی تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای پیکره مینا بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن آن‌ها پرداخته می‌شود.

جدول ۱۱- تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای کتاب مینا ۱

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
سلام صبح به خیر	ثابت	۳
شما کجا کار می‌کنین	ثابت	۲
آقای مدیر حالتون چطوره	ثابت	۱
از آشناییتون خوش وقتیم	ثابت	۱
استاد خسته نباشید خدا حافظ	ثابت	۱
استاد صبح به خیر	ثابت	۱
اون ور چهار راهه	نیمه ثابت	۱

جدول ۱۱- تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای پیکره مینا بر اساس ثابت یا نیمه ثابت بودن آن‌ها نشان می‌دهد. برای نمونه عبارت "اون ور چهارراهه" یک تکه واژگانی نیمه ثابت است. زیرا به جای آن می‌توان عبارت "اون طرف چهارراهه" را نیز به کار برد. در ادامه به بررسی تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای پیکره فارسی بیاموزیم پرداخته می‌شود.

جدول ۱۲- تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای کتاب فارسی بیاموزیم

تکه واژگانی	نوع تکه واژگانی	بسامد
امروز چند شنبه ست	ثابت	۲
داری چی کار می‌کنی	ثابت	۲
سلام صبح به خیر	ثابت	۲
از روی درس بخون	ثابت	۱
امشب شام چی داریم	ثابت	۱

جدول ۱۲- تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای پیکره فارسی بیاموزیم را بر اساس ثابت بودن یا نیمه ثابت بودن آن‌ها نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌کنید همگی تکه‌های واژگانی در این جدول ثابت هستند. یعنی نمی‌توان واژگان دیگری را جایگزین واژگان این عبارات کرد.

نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر تکه‌های واژگانی گفتگوهای کتاب مینا ۱ و کتاب فارسی بیاموزیم ۱ بر اساس چارچوب لوپس، مورد بررسی و مقایسه قرار گرفت. هنگام بررسی تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای این دو کتاب، می‌توان به این نتیجه رسید که تکه‌های واژگانی از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده و چند کلمه‌ای‌ها بودند. هنگام بررسی تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای کتاب مینا به این مهم دست یافت که تعداد پاره گفتارهای نهادینه شده، بیشتر از چند کلمه‌ای‌ها است. هنگام بررسی کتاب فارسی بیاموزیم، می‌توان به این نتیجه رسید که تعداد چند کلمه‌ای‌ها بسیار کمتر از پاره گفتارهای نهادینه شده است. در صورت مقایسه تکه‌های واژگانی دو کلمه‌ای پیکره مینا ۱ و فارسی بیاموزیم ۱ می‌توان به این نتیجه دست یافت که تعداد چند کلمه‌ای‌ها در گفتگوهای کتاب مینا بیشتر است. لازم به ذکر است که در پیکره فارسی بیاموزیم عبارت‌هایی مانند چند سالت، چه رنگیه و ساعت چنده مورد مشاهده قرار گرفت. اما در پیکره مینا چنین عبارت‌هایی مشاهده نشد. در پیکره مینا عبارتی مانند هوا چطوره مشاهده شد که چنین عبارتی در پیکره فارسی بیاموزیم مورد مشاهده قرار نگرفت. تنها تکه واژگانی دو کلمه‌ای مشترک این دو پیکره، عبارت " اهل کجایی " است. هنگام بررسی تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای نتایج حاکی از آن است که تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای هر دو پیکره، از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده هستند و تکه‌های واژگانی مشترک عبارات " صبح به خیر "، " اسم شما چیه " و " اسم تو چیه " هستند. همچنین در پیکره فارسی بیاموزیم تکه‌های واژگانی سه کلمه‌ای مانند "سلام آقای دکتر" و "سلام خانم معلم" دیده می‌شود که در پیکره مینا چنین عبارت‌هایی مشاهده نمی‌شود. در پیکره مینا عبارتی همچون "آقا شکر دارین" به چشم می‌خورد که در پیکره فارسی بیاموزیم مشاهده نشد. و در آخر در حین بررسی تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای نتایج حاکی از آن است که تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای در هر دو پیکره، از نوع پاره گفتارهای نهادینه شده هستند و تکه‌های واژگانی چهار کلمه‌ای مشترک در دو پیکره "سلام صبح به خیر" است. به عقیده نگارنده، علیرغم اینکه هر دو کتاب فارسی بیاموزیم ۱ و مینا ۱ برای سطوح مقدماتی در نظر گرفته شده‌اند، تکه‌های واژگانی پیکره فارسی بیاموزیم ساده‌تر هستند بنابراین برای غیر فارسی‌زبانانی که هیچ پیش‌زمینه‌ای از زبان فارسی ندارند این کتاب مناسب‌تر است. همچنین تکه‌های واژگانی پیکره مینا کلی‌تر هستند و بیشتر برای غیر فارسی‌زبانانی مناسب است که پیش‌زمینه اندکی از زبان فارسی داشته باشند

Acknowledgements

We would like to express our thanks to reviewers for their valuable suggestions on an earlier version of this paper.

Declaration of Conflicting Interests

The author(s) declared no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship and/or publication of this article.

Funding

The author(s) received no financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.

REFERENCES

Chun-Guang, T. (2014). "An empirical research on the corpus-driven lexical chunks instruction". *International Journal of English Language Teaching*, 2(2), pp 1-36.

Hakuta, K. (1974). "Prefabricated patterns and the emergence of structure in second language acquisition 1". *Language Learning*, 24(2), pp. 287-297. DOI: 10.1111/j.1467-1770.1974.tb00509.x

Lackman, K. (2011). *Lexical approach activities*. Ken Lackman & Associates Educational Consultants. [In English]

Li, Q. (2014). "An empirical study on the application of lexical chunk to college English writing". *Journal of Language Teaching and Research*, 5(3), pp. 682-688. DOI: 10.4304/jltr.5.3.682-688

López-Jiménez, M. D. (2013). "Multi-word lexical units in L2 textbooks". *Revista Española de Lingüística Aplicada*, 26, pp. 333-348.

Mahdavi-Zafarghandi, A., & Emamzadeh, S. (2016). "The effect of teaching lexical collocations on Iranian EFL learners' writing ability: focusing on the appropriate use of Collocations". *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 3(5), pp. 107-117.

Mccarthy, M., & O'dell, F. (2017). *English Collocations in use*. Cambridge: Cambridge University Press. [In English]

Mohammadi, M., & Enayati, B. (2018). "The effects of lexical chunks teaching on EFL intermediate learners' speaking fluency". *International Journal of Instruction*, 11(3), pp. 179-192. DOI: 10.12973/iji.2018.11313a

Wood, D. (2002). "Formulaic language acquisition and production: Implications for teaching". *TESL Canada Journal*, pp. 01-15. DOI: 10.18806/tesl.v20i1.935